

Studiepoeng på marginalen

Studiepoengproduksjon og dimensjonering av utdanningstilbud ved statlige universitet og høyskoler

Studiepoengproduksjon i statlig UH-sektor 2012

Stortinget bevilger gjennom Kunnskapsdepartementet (KD) penger til studieplasser. For 2012 ble det bevilget en strategisk tildeling til statlige institusjoner for ca. 104 500 studieplasser, definert som 60-studiepoengsenheter (SPE). Denne tildelingen er ment å dekke 60 % av utgiftene til studieplassene, mens resten blir utbetalt i etterkant ved oppnådd "produksjon" av studiepoeng.

I gjennomsnitt produserte hver student 42,8 studiepoeng i 2012. For å oppfylle målet om 104 500 studiepoengsenheter bør det derfor være omlag 146 500 studenter ved statlige universiteter og høyskoler. Det var imidlertid ca. 191 500 registrerte studenter høsten 2012 (standardtall DBH) og det ble produsert 134 500 SPE. Det produseres dermed nesten 30 000 flere SPE enn institusjonene får strategisk bevilgning for.

Dette innebærer at institusjonene har en "merproduksjon" på 28,4 % som kun er finansiert av den resultatbaserte utdanningskomponenten (RBU). Det vil si at disse kun finansieres med 40 % av anslått kostnad for en fulltids studieplass. Dette er studiepoeng på marginalen.

Konsekvenser og utfordringer – studentene på marginalen

Sektoren merker godt at hver fjerde studieplass mangler strategisk tildeling og kun blir finansiert med resultatbaserte midler. Etersom "produksjonen" her gir ekstra inntekter, fristes institusjonene likevel til å overbooke studiene. Statlige universiteter og høyskoler vil samlet sett tjene om lag 1,44 mrd kr på denne ekstra studiepoengproduksjonen for 2012.¹ Men dersom vi legger til grunn at de satse Stortinget bevilger til en full studieplass i sum er tilpasset de reelle utgiftene til god forskningsbasert undervisning, betyr det samtidig en manglende finansiering i størrelsesorden 2,3 mrd kroner.

Studiepoengproduksjon på marginalen i så stort omfang gir åpenbart dårligere rammevilkår for forsknings- og utviklingsarbeidet og går også ut over studiekvaliteten og muligheten til å kunne følge opp studentene på en god måte. Det truer dermed arbeidsvilkårene til de ansatte og muligheten til å drive god forskningsbasert undervisning. Dette er direkte i strid med intensjonene i Kvalitetsreformen, og det er ikke et spørsmål om å fylle opp med noen ekstra studenter i auditoriet eller – i dette omfang – å utnytte ledig kapasitet.

Bildet forverres ytterligere ved at veksten i antall studiepoeng i hovedsak er å finne på høyere grads nivå (se figur på s.2). Studentene på marginalen er samtidig de dyreste i drift, fordi de er de svakeste studentene som krever mest oppfølging og hvor frafallet er høyest.

Forskerforbundets politikk, mål og tiltak

Det er gjentatte ganger dokumentert at de vitenskapelige ansatte arbeider for mye og har for liten tid til FoU innenfor normalarbeidsdagen, senest AFIs rapport om tidsbruk og arbeidstid i universitets- og høyskolesektoren (2012). Forskerforbundet ser en direkte sammenheng mellom underfinansieringen av studiepoengproduksjonen og manglende tid til FoU-arbeid og vil derfor arbeide for at produksjonen av studiepoeng på marginalen reduseres. Myndighetene og institusjonene har et felles ansvar for dette.

I en situasjon med høy studenttilstrømming er det ikke ønskelig å redusere studentopptaket.

Forskerforbundet mener at Stortinget gjennom Kunnskapsdepartementet må øke bevilgningen tilsvarende halvparten av merproduksjonen, og at institusjonene over tid tilpasser opptaket til den økonomiske rammen.

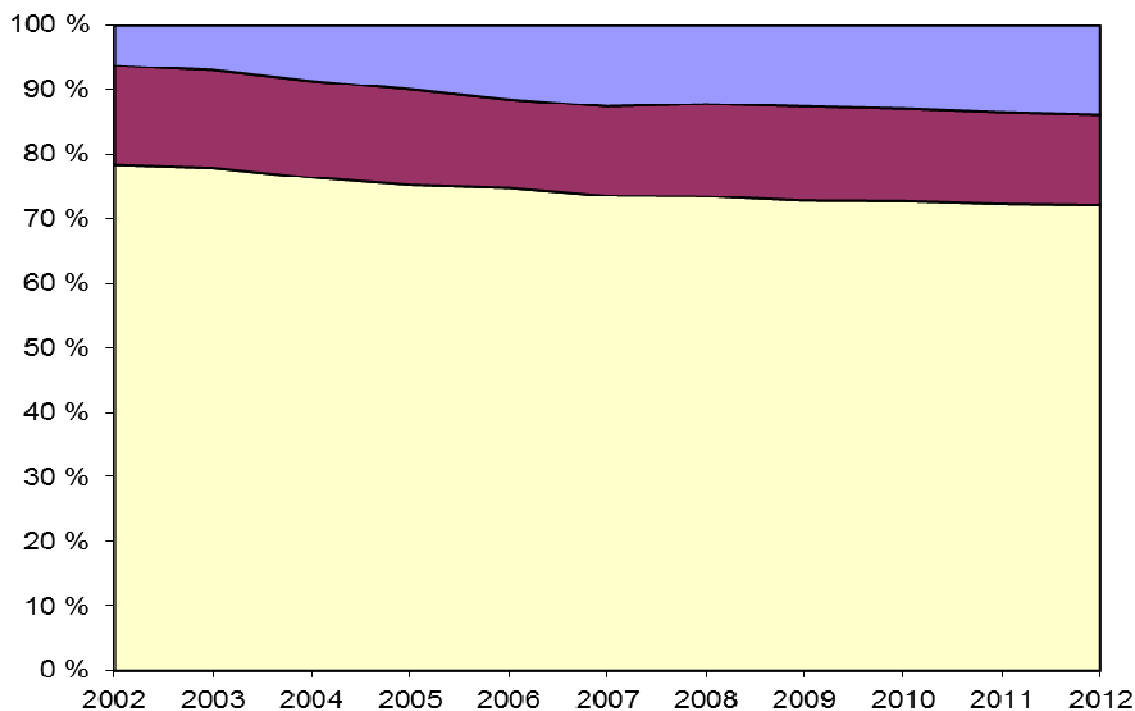
¹ Beregnet med snittpris for SPE etter de resultatbaserte utdanningsinsentiver for 2011 kompensert for lønns og prisvekst.

I tillegg er det nødvendig å dempe incentivvirkningen i finansieringssystemet ved at den resultatbaserte undervisningskomponenten endres slik at institusjonene mottar 80 % ved studentopptak og 20 % ved uteksaminering mot dagens 60-40.

En redusert incentivvirkning vil gjøre at institusjonene får mindre interesse av å ta opp for mange studenter og bidra til at de i større grad kan priori-

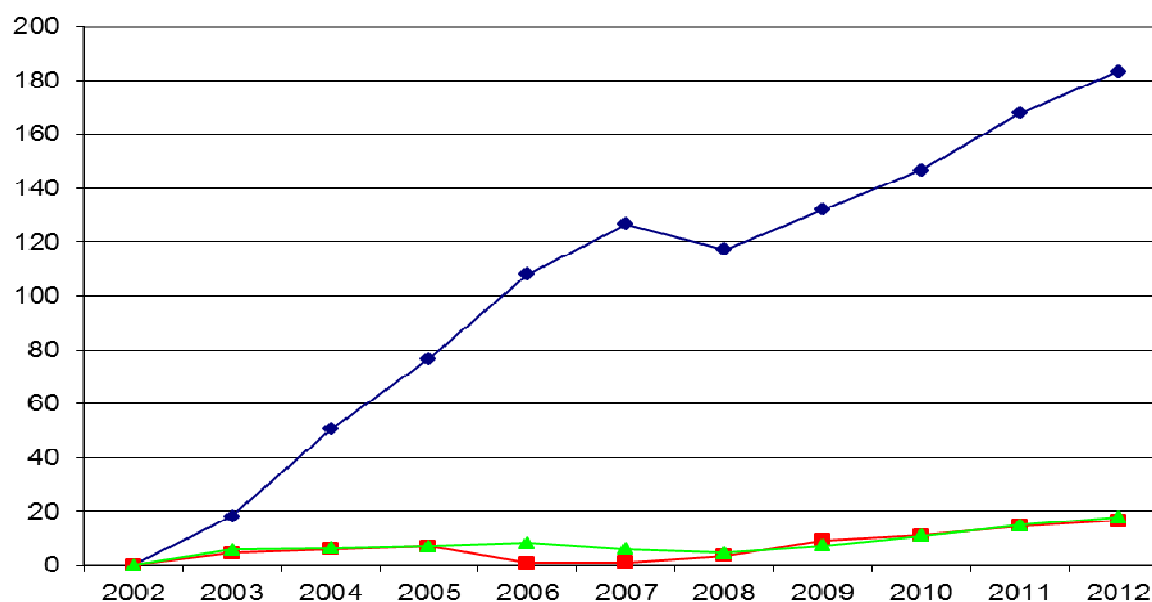
tere å beholde og videreutvikle gode fagmiljøer som i perioder opplever sviktende studenttilstrømming.

Forskerforbundet mener at inntektene fra studiepoengproduksjonen må brukes til beste for studenter og ansatte i form av tiltak for bedre studiekvalitet og lønns- og arbeidsvilkår.

Kilde: DBH

□ Sum lavere grad   ■ Sum integrert MA/profesjon   ■ Sum høyere grad

Kilde: DBH

—●— Høyere grad   —■— Integrert MA/5-årig profesjon   —▲— Lavere grad

Vedlegg 1:

Studenter ved statlige universiteter og høyskoler i forhold til studieplasser

Med oversikt over optimalt antall studenter i forhold til studieplasser fra KD samt hvor mange flere studenter (overbookede) det var i 2011.

Institusjon	Studieplasser fra KD 2012	Produksjon av SPE 2012	Reg. stud. høst 12	Studenter pr. studie plass	Antall st.poeng pr. reg stud.	Optimalt antall studenter	Optimalt ant stud. pr. studie-plass	Antall overbookede i forhold optimalt
NTNU	11 827	15123	21 187	1,79	43,2	16 439	1,39	4 748
UMB	1 798	3168	4 423	2,46	44,1	2 448	1,36	1 975
UiA	4 834	6762	9 497	1,96	43,2	6 710	1,39	2 786
UiB	8 200	10011	14 290	1,74	42,3	11 622	1,42	2 669
UiN	2 758	3248	5 735	2,08	34,0	4 864	1,76	871
UiO	15 549	16829	26 870	1,73	37,6	24 835	1,60	2 034
UIS	4 610	6171	8 790	1,91	42,8	6 459	1,40	2 331
UiT	5 061	6696	9 308	1,84	44,5	6 826	1,35	2 481
Sum U	54 637	68 007	100 099	1,83	41,1	79 691	1,46	20 407
AHO	262	502	601	2,29	52,5	299	1,14	302
HiM	1 061	1352	1 990	1,88	40,7	1 563	1,47	427
NHH	1 903	2518	3 340	1,76	45,8	2 495	1,31	845
NIH	460	802	1 042	2,27	47,6	580	1,26	462
NMH	412	567	662	1,61	50,3	492	1,19	170
NVH	241	385	481	2,00	48,2	300	1,25	181
Sum SVH	4 339	6 126	8 116	1,87	45,7	5 692	1,31	2 424
HiB	4 303	5507	6 784	1,58	48,8	5 296	1,23	1 488
HiBu	1 932	2488	3 780	1,96	41,2	2 813	1,46	967
HiF	1 114	1224	1 925	1,73	39,0	1 714	1,54	211
HiG	1 197	1810	2 815	2,35	40,1	1 790	1,50	1 025
HiH	635	873	1 225	1,93	43,7	871	1,37	354
Hhe	2 708	3739	5 745	2,12	40,5	4 011	1,48	1 735
HiL	1 416	3233	4 249	3,00	46,3	1 835	1,30	2 414
HiN	483	765	1 291	2,67	37,9	764	1,58	526
HiNe	440	757	1 135	2,58	40,2	657	1,49	479
HiNT	2 134	2777	3 599	1,69	48,0	2 669	1,25	929
HiOA	9 681	12064	16 004	1,65	46,0	12 631	1,30	3 373
HSF	1 682	2368	3 328	1,98	43,4	2 323	1,38	1 005
HSH	1 508	1 857	2 916	1,93	40,1	2 256	1,50	660
HiST	5 472	6 140	7 526	1,38	49,6	6 620	1,21	906
HiT	3 304	4 589	6 264	1,90	45,5	4 360	1,32	1 904
HVE	2 165	2 769	3 791	1,75	43,8	2 963	1,37	828
HVO	1 674	2 355	3 684	2,20	39,5	2 545	1,52	1 139
HiØ	2 702	3 341	4 809	1,78	42,6	3 804	1,41	1 005
HiÅ	1 031	1 440	2 057	1,99	44,4	1 392	1,35	665
SaH	85	101	148	1,74	42,6	120	1,41	28
Sum SH	45 666	60 195	83 074	1,82	44,5	61 569	1,35	21 504
Sum Totalt	104 642	134 327	191 289	1,83	42,8	146 754	1,40	44 535

Antall studenter fra DBH under kategorien egenfinansierte studenter med studierett.

Det utelukker studenter/studieplasser finansiert fra andre kilder, elever på forkurs samt personer uten studierett

Med halvtårsvirkning for nye studenter høsten 2012.

Vedlegg 2:

Merproduksjon på marginalen i 2012

Institusjon	Antall studie- plass. med finan- siering i strate- gisk tildeling	Produksjon av SPE 2012	Merpro- duksjon i antall	Merproduksjon i %
NTNU	11 827	15 123	3 296	27,9
UMB	1 798	3 168	1 370	76,2
Universitetet i Agder	4 834	6 762	1 928	39,9
Universitetet i Bergen	8 200	10 011	1 811	22,1
Universitetet i Nordland	2 758	3 248	490	17,8
Universitetet i Oslo	15 549	16 829	1 280	8,2
Universitetet i Stavanger	4 610	6 171	1 561	33,9
Universitetet i Tromsø	5 061	6 696	1 635	32,3
Sum Universitet	54 637	68 007	13 370	24,5
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo	262	502	240	91,5
Høgskolen i Molde	1 061	1 352	291	27,5
Norges handelshøyskole	1 903	2 518	615	32,3
Norges idrettshøgskole	460	802	342	74,3
Norges musikkhøgskole	412	567	155	37,5
Norges veterinærhøgskole	241	385	144	59,7
Sum Vitenskapelige høyskoler	4 339	6 126	1 787	41,2
Høgskolen i Bergen	4 303	5 507	1 204	28,0
Høgskolen i Buskerud	1 932	2 488	556	28,8
Høgskolen i Finnmark	1 114	1 224	110	9,8
Høgskolen i Gjøvik	1 197	1 810	613	51,2
Høgskolen i Harstad	635	873	238	37,4
Høgskolen i Hedmark	2 708	3 739	1 031	38,1
Høgskolen i Lillehammer	1 416	3 233	1 817	128,3
Høgskolen i Narvik	483	765	282	58,3
Høgskolen i Nesna	440	757	317	72,1
Høgskolen i Nord-Trøndelag	2 134	2 777	643	30,1
Høgskolen i Oslo og Akershus	9 681	12 064	2 383	24,6
Høgskolen i Sogn og Fjordane	1 682	2 368	686	40,8
Høgskolen Stord/Haugesund	1 508	1 857	349	23,1
Høgskolen i Sør-Trøndelag	5 472	6 140	668	12,2
Høgskolen i Telemark	3 304	4 589	1 285	38,9
Høgskolen i Vestfold	2 165	2 769	604	27,9
Høgskolen i Volda	1 674	2 355	681	40,7
Høgskolen i Østfold	2 702	3 341	639	23,6
Høgskolen i Ålesund	1 031	1 440	409	39,7
Samisk høyskole	85	101	16	18,4
Sum Høgskoler	45 666	60 195	14 529	31,8
Sum Totalt	104 642	134 327	29 685	28,4